

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. מכר לו שוה שש בחמש והוזלו ועמדו על ג' מי נתאנה מוכר מוכר יכול לחזור בו ולא לוקח דא"ל אילו לא אוניתן לא הוה מצית הדרת בכ השתא מצית הדרת בכ1
- ב. שחמתית ונמצאת לבנה כו' אמר רב פפא מדקתני לבנה ש"מ האי שמשא סומקתי היא 4
- ג. ומראהו עמוק מן העור כמראה חמה עמוקה מן הצל והתם לבן הוא כמראה חמה ולא כמראה חמה כמראה חמה דעמוקה מן הצל ולא כמראה חמה דאילו התם לבן והכא אדום 6
- ד. יין וחומץ מין אחד הוא.....8
- ה. לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה.....8
- ו. המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה אם היה פיקח שוכר את מקומן.....9
- ז. הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום.....10
- ח. ואם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה.....10
- ט. אלא במודד לתוך קופתו.....11
- י. הצר השותפין קונין זה מזה ... לתוך קופתו ... מדד והניח על גבי סימטא ... במודד על גבי קרקע.....12
- יא. מסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן משיכה קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהן והגבהה קונה בכל מקום.....14

דף פד.

א. מכר לו שוה שש בחמש והוזלו ועמדו על ג' מי נתאנה מוכר מוכר יכול לחזור בו ולא לוקח דא"ל אילו לא אוניתן לא הוה מצית הדרת בכ השתא מצית הדרת בכ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף פד. ובב"מ דף מט: ולעיל דף פג: שאסור¹ להונות לחבירו כלומר לעשות רמאות בעסקי מקח וממכר בין במקחו כלומר לקנות ממנו בפחות שוויו, בין בממכרו למכור לו ביותר משוויו, ואיזה מהם שאינה את חבירו בין לוקח בין מוכר עובר בלאו, דכתיב (ויקרא כה פסוק יד) וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל תֹּנֶנּוּ אִישׁ אֶת אָחִיו. אולם אין לוקין על לאו זה אפילו עבר עליו במזיד והתראה, משום שניתן להשבון שהוא בכלל השב תשיב הגזילה שחייב להחזירו וכל לאו שניתן להשבון אין לוקין עליו שהשבתו עושה כאילו לא עבר עליו ואין כאן מלקות.

המאנה את חבירו במקח², בין שנתאנה מוכר ובין שנתאנה לוקח, שיערו חז"ל שאם האונאה היא פחות משתות הרי זה מחילה³ ואינו חייב להחזיר, היתה האונאה שתות בעצמים, חייב להחזיר כל האונאה⁴, אבל אינם יכולים⁵ לבטל⁶ המקח⁷, באונאה יותר משתות המקח בטל.

שיעור שתות⁸ הוא בין כשהאונאה בשתות שווי המקח, כגון שמכר שוה שש בחמש, שיש כאן אונאה למוכר, או שמכר שוה שש בשבע שיש בו אונאה ללוקח, ובין כשהאונאה בשתות המעות שנתן, כגון שמכר שוה חמש בשש,

¹ שו"ע הו"מ רכז א

² שו"ע ונו"כ שם ג וכתב הסמ"ע שאפילו המתאנה מוחזק במעות ומוען שלא מחל אין שומעין לו
³ בערוה"ש סעיף ב כתב לחדש שלא אמרו בפחות משתות הוי מחילה אלא בסחורות שאין להם קביעת מקח בעצמים, אבל דבר שכל בעלי הנויות מוכרים בשוה, כמו לחם וקמח ומלח וכיוצא בזה, אף בפחות משתות לא הוי מחילה, וכעין זה כתב בסעיף ז, ובזמננו מצוי הדבר בדברים שיש פיקוח על מחירם, ומדבריו משמע שלא דוקא אלה, אלא כל שיודע המתאנה אינו בכלל מחילה, וצ"ע בחידוש זה. פתחי חושן חלק ה פרק יא הערה ב

⁴ ולא אמרינן שיחזיר רק הפרוטה המשלימה לשתות, והשאר יהא בדין מחילה, שו"ע וסמ"ע שם. ודין החזרת אונאה נראה מדברי הלבוש והב"ח שהוא בכלל גזילה, וכ"כ בפנ"י בפי' הוהב, ובנה"מ סימן רכז ס"ק יט קרי ליה ניתק לעשה דהשבה, ונראה דפשיטא ליה שהוא בכלל והשיב את הגזילה, והאדר"ת (בקונטרס את דבר המשפט, נדפס בסוף טור הו"מ הוצאת אל המקורות) נראה דלא פסיקא ליה שחייב השבת אונאה הוא מדין גזל

⁵ ומבואר בפוסקים שאין המוכר יכול לומר לא נתרציתי למכור בפחות, ויהא המקח בטל, עיי' חידושי הגר"ח פט"ו מה' מכירה ה"א.

⁶ אם לא משך הלוקח את החפץ אלא בקנין מעות ורוצה המתאנה לחזור, כתב הב"ח בסימן רכז שא"צ לקבל מי שפרע, אבל אם המאנה רוצה לחזור מקבל מי שפרע, והש"ך בסימן רד סק"ב סובר דכיון שנקנה המקח מדינא, הרי הוא לענין מי שפרע כמשיכה וכל החזור מקבל מי שפרע.

⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

בצד אונאה ללוקח, או שמכר שוה שבע בשש שיש בו אונאה למוכר, בכל אלה נקנה המקח וחייב המאנה להחזיר האונאה.

היתה האונאה⁹ פחות משתות כל שהו במקח וגם במעות, כגון שמכר שוה שש בשבע פחות פרוטה, או שוה שבע בשש ופרוטה, לכו"ע ה"ז בדין מחילה.

היתה האונאה¹⁰ יותר משתות כל שהו במקח וגם במעות, כגון שמכר שוה חמש בשש ופרוטה, או שוה שש בחמש פחות פרוטה, הרי זה בדין בטול מקח לכו"ע.

היה בשעת¹¹ מקח אונאה יותר משתות¹², והרי המקח בטל, אלא שבינתיים תוך כדי שיעור בכדי שיראה נשתנה השער, ועתה יש אונאה יותר משתות לזה שהיה מקודם המאנה, נשאר דינו כמו שהיה בשעת המקח, ומי שהיה אז המתאנה יכול לחזור בו.

וכן אם בשעת¹³ מקח היתה אונאה שתות בצמצום, ואח"כ נשתנה השער ואין בו אונאה, או שיש עתה אונאה ביותר משתות, המקח קיים, וחייב המאנה להחזיר האונאה שהיה בשעת מקח¹⁴.

וכל שכין¹⁵ אם בשעת מקח לא היה אונאה כלל, ונשתנה השער ויש עתה אונאה שתות או יותר, אין בזה לא דין אונאה ולא ביטול מקח¹⁶, אלא שיש אומרים שאם לא היתה

⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ד

¹¹ שו"ע ונו"כ רכז יא

¹² כגון שמכר לו שוה ד' בה' והרי יש שיעור ביטול מקח ללוקח, ועתה נתייקר ועמד על ז' שיש עתה אונאה בשיעור ביטול מקח למוכר, הלוקח יכול לחזור ולא המוכר, שיכול הלוקח לומר אילו לא אינתיני לא היית יכול לחזור ועתה שאינתיני תוכל לחזור, ויהא חומא נשכר, וכן להיפך, וכתב הסמ"ע ס"ק כא שאפילו לדעת הרמ"א דלעיל שבביטול מקח יכול גם המאנה לחזור, שאני הכא שמיד כשנתייקר בודאי שלא יחזור המתאנה וה"ז כאילו נתרצה בפירוש בקיום המקח, ואין המאנה יכול לחזור, ומ"מ אם רוצה המתאנה הראשון לחזור, מאיזו סיבה שהיא, יכול לחזור, דכל שלא עבר זמן כדי שיראה לא נמר בדעתו לקיים המקח, ועי' מחנ"א סימן יב, הידושי רעק"א, נחלת צבי לסימן רלב סעיף ג, שו"ת השיב משה סימן קב.

¹³ שו"ע ונו"כ שם יב יג

¹⁴ שמכיון שנקנה המקח, ברשות לוקח הוקר או הוזל, ומשמע בשו"ת השיב משה הנ"ל שאם באמת חשב בלבו למחול, לדעת האומרים מחילה בלב הוי מחילה, אסור לו לתבוע עתה האונאה, ואם נתייקר ובא עתה לתבוע הוי כאומדנא דמוכח, דלכו"ע הוי מחילה אפילו בלב.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ט וכפירוש הנה"מ סק"ז

¹⁶ וכתב הנה"מ בשם מהר"ט שאף אם יתברר בעדים שנתאנה בשעת מקח, כיון שנשתנה השער שוב אינו יכול לחזור, ולפי סברת הנה"מ איירי כשאין כאן ספק אם נודע לו האונאה קודם שנוי השער ומחל, שאפילו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

הסחורה ביד המוכר בשעת קנין ועתה כשקבל הסחורה נשתנה השער, יש בו דין אונאה לפי השער של עכשיו¹⁷.

ב. שחמתית ונמצאת לבנה נו' אמר רב פפא מדקתני לבנה ש"מ האי שמשא סומקתי היא

כבר התבאר לעיל שם הקונה מחבירו¹⁸ מין ממיני פירות ונתן לו מין אחר¹⁹, אין כאן מכר כלל, אפילו כשהמין השני עדיף²⁰, ושניהם יכולים לחזור

לא נתאנה בשעת מקת, בא להשמיענו שלא נאמר שבתוך שיעור בכדי שיראה ה"ז כאילו עדיין לא נתקיים המקת, וממילא אם נשתנה השער בינתיים ויש עתה אונאה נימא שיש בו דין אונאה, קמ"ל דאזלינן בתר שעת המקת.

¹⁷ פת"ש שם סק"ז בשם שו"ת פנים מאירות ה"ב סימן ה במי שנתחייב להעמיד סחורה לזמן פלוני, ובינתיים נתייקר השער, דכיון שאין קנין בגוף הסחורה, ואף לא קנין מעות, אלא התחייבות להעמיד סחורה, אזלינן בתר שעת הקנין בסחורה, ויש בו אונאה ובטול מקח לפי השער שבשעת קנין (ע"י משפט שלום סימן רט סעיף ו בדין הקנינים), וע"י נה"מ סימן רל סק"א, ובשו"ת בית אפרים הו"מ סוף סימן ד כתב (איירי שם בשנוי ערך המטבעות) שאם ידוע בשעת ההתחייבות שעלול השער להשתנות, וקנה בקנין גמור להעמיד לו הסחורה, אזלינן לענין אונאה בתר שעת ההתחייבות, אבל אם לא היה ידוע שעלול להתייקר בשיעור זה, מודה לדעת הפמ"א דאזלינן בתר שעת הקנין בגוף הסחורה, וע"י נחלת צבי. ובערך ש"י סימן רט כתב עפ"י דברי הרא"ש בתשובה בענין חכירת הגאבלע שכל דבר העלול להשתנות אין בו אונאה, א"כ בכל פסיקה על הפירות אין דין אונאה, עיין שם, ודבריו צ"ע. ובנחלת צבי הביא בשם מוה"ר יהושע העשיל אשכנזי שאם נתן מעות על סחורה, וקודם שמשך נתייקרה יותר משיעור אונאה, דכיון שבשעת משיכה יש דין ביטול מקח יכול לחזור אף בלא מי שפרע, והנח"צ חולק, דכיון שהיה קנין מעות כשלא היה אונאה חייב במי שפרע.

¹⁸ שו"ע ונו"כ רלג א

¹⁹ ובשו"ע שם הוזכרו בדין זה חטים לבנות ואדומות, יין וחומץ, עצים של זית ושל שקמה, ובפוסקים הוזכרו עוד זהב מצבע אחר, או בגד בעובי אחר או במדה אחרת. ובכמה מקומות בש"ס הוזכרו ענינים שאמרו בהם למאי נ"מ למקח וממכר, שאם לא נתן לו כפי המדובר הוי מקח טעות, ואינו מצוי כ"כ.

²⁰ סמ"ע שם. בשו"ת גוא"י סימן ט מביא מה שמסתפק בשער אפרים הו"מ סימן א במוכר לו עורות חלק במשקל י"ד (קלים) וחלק במשקל מ"ו (כבדים יותר), ונמצאו כולם במשקל מ"ו, וכתב הגוא"י דכל שיש לו סיבה שרוצה באלה ה"ז אונאה, וה"נ אפשר שרוצה דוקא בקלים, והמשל"מ פ"ז מה' מכירה סובר דהוי כמין אחר, עיין שם, וע"י פעמוני זהב מ"ש בזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אבל אם נתן לו מאותו מיזן מסוג גרוע²¹ מכפי שהתנו²², ה"ז בכלל מקח טעות, אף על פי שאין אונאה בדמים, והלוקח יכול לחזור²³, ולא המוכר, כגון שאמר לו מוכר לי חיטים יפות ונמצאו רעות, וה"ה אם אמר לו רעות ונמצאו יפות יכול המוכר לחזור ולא הלוקח. ואם ראה הלוקח²⁴ את המקח²⁵ אינו יכול לחזור²⁶.

²¹ מדברי המ"מ נראה דלאו דוקא שהמין גרוע, אלא שאמר שמוכר לו יפות ונמצא שקורין לכמותן רעות, כיון שיש בזה שנוי השם, הוי קצת כשנוי מחפץ לחפץ, ועי' משפ"ש סימן רלב סעיף מז ד"ה ועי' בפסק בענין דבר שיש לו שם לווי, ועי' בדבריו סימן רלג. ובשו"ת רשד"ם סימן שפה משמע שאפילו אינם רעות, אלא שהראה לו דונמא, או שאמר לו שאצל פלוני יכול לראות דונמא, כל שאינו ממש כאותה דונמא הו"ל בכלל יפות ונמצאו רעות.

²² בנה"מ סימן רלד סק"ב משמע שבהמה שנמצאה טריפה הוי כב' מינים, וצ"ע
²³ וכתב הפרישה סימן רלב סעיף יד שגם אם רוצה המוכר להשלים לו ההפרש אינו יכול לכופף את הלוקח לקיים המקח, אלא אם מתרצה הלוקח לקיים המקח חייב המוכר להשלים לו הפחת, ואף אם מתרצה הלוקח לקבל הפחת ולקיים המקח, יכול המוכר לומר או החזר לי המקח ואחזיר לך מעותיך או קבל המקח כמו שהוא ולא אחזיר לך כלום, ובנתי"מ סימן רלג סק"א כתב שביפות ונמצאו רעות כיון שמדינא יש כאן ביטול מקח, אף באונאת שתות דינו כיותר משתות באונאה, שאם המתאנה תובע אונאתו יכול גם המתאנה לחזור, מיהו כל זה לדעת הפוסקים שבאונאה יתר משתות רק המתאנה יכול לחזור, ונמצא שביפות ונמצאו רעות באונאת שתות דומה לאונאת דמים ביתר משתות, אבל לדעת הפוסקים שם שגם המתאנה יכול לחזור, ביפות ונמצאו רעות נחתינן דרגא, ואם המתאנה תובע החזרת שתות חייב המתאנה להחזיר לו ואינו יכול לבטל המקח, עיין שם. והוסיף בערוה"ש שביפות ונמצאו רעות באונאת פחות משתות פשוט שאינו יכול לתבוע האונאה, דממ"נ אם תובע מדין אונאת מקח הרי פחות משתות הוי מחילה, ואם מצד שנמצאו רעות, הרי זה כדיון אונאת שתות שכתב הנתי"מ לדיעה ראשונה שאם תובע האונאה יכול המתאנה לחזור, ועי' ד"ג כלל ו סימן כו בשם נטע שעשועים. כתב עוד בשו"ע שם שאם מכר לו רעות ונמצאו רעות, יפות ונמצאו יפות, אף על פי שאינם יפות שאין למעלה מהם, ולא רעות שאין למטה מהם, הרי זה כדיון אונאה, ור"ל שאם הם בגדר יפות אין צריך שיהיו הכי יפות, אם לא מדין אונאה, וכן אם הם בגדר רעות אין צריך שיהיו בגדר הכי רעות, ועי' סמ"ע שם.
²⁴ רמ"א רלב ז כגון שמכר לו כלי של עץ ואמר שהוא של זהב, הואיל וחזי ליה יכול לומר שהוא טוב כשל זהב, וכתב בערוה"ש דה"ה בכל הסחורות כה"ג, שכן דרך התגרים, ומשמע דאיירי בדבר שיכול להבחין בראיה, ואפשר שגם צריך סיבה שיוכל לתלות מה שאמר כן, אבל בלא"ה לא, ופשוט דאיירי כשאין אונאה בדמים, שבאונאה הרי לא אמרינן דידע ומחיל.

²⁵ ובכנה"ג סימן רכז הגהב"י אות כג בשם המבי"ט ח"ג סימן צז שאם מכר לו כמה הפצים וחלק מהם היו בידו והראם לו, והשאר היו במקום אחר, ואותם שבידו היו גרועות מאלו שלא ראה, אינו יכול לטעון טענת מום על השאר, דכיון שראה אלה ונתרצה, כ"ש בשאר שאינן גרועות כ"כ, וה"ז כאומר יודע אני שאינו שוה כ"כ, עיין שם.

²⁶ ובמנחת פתים סימן רלב סעיף ג כתב בשם שו"ת מהר"ם ב"ב סימן תעט במי שנתן לאומן זהב לעשות צפוי לס"ת והביאו לו בלילה ובבוקר ראה שהוא כסף, ופסק דכיון שכבר נתן הצפוי על הס"ת וכבר עברו כמה ימים וזמנים ולא ערער, הוי מחילה, ותמה המנח"פ למה ליה טעם שכבר עברו ימים וזמנים, תיפוק ליה שכבר נשתמש בו, ותירץ דכאן לאו מדין מ"ט הוא, דכיון שנתן לו זהב והחזיר לו כסף גזילה הוא, ומחמת השימוש אין ראייה שמחל, רק בצירוף הזמן, וצ"ע שאם מתורת גזילה גם הזמן אינו מוכיח שיש מחילה, שלא מצינו בגזילה שחסרון תביעה יהא כמחילה, ודוחק לומר שצירוף שניהם הוי מחילה, ולולא דברי המנח"פ אפשר שדומה למכר לו מיזן אחר שאינו מקח כלל ושניהם יכולים לחזור, ובזה אין בנשתמש משום מחילה (והזמן אינו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

יש אומרים²⁷ שאם גם הסוג השני ראוי לאכילה, אף על פי שיש קצת מקפידים על סוג זה, אין זה מקח טעות, אא"כ הוברר שהלוקח הוא מהמקפידים, יכול לחזור בו.

ויש לעיין כשהזכיר לו שם בית החרשת ונתן לו מבית חרשת אחר, ואין שום הבדל בטיב, נראה שאם יש מקפידים על כך, יש מקום לומר דהוי כשני מינים, אבל כשאין דרך להקפיד לא מסתבר שיכול להקפיד על כך²⁸.

ג. ומראהו עמוק מן העור כמראה חמה עמוקה מן הצל והתם

לבן הוא כמראה חמה ולא כמראה חמה

דעמוקה מן הצל ולא כמראה חמה דאילו התם לבן והכא

אדום

ד' מראות שיש בצרעת עור הבשר²⁹ ואלו הן א. לובן עז ביותר שאין למעלה ממנו שהוא נראה בעור הבשר כשלג והוא הנקרא בהרת ב. ולובן שהוא כהה מזה מעט שנראה כצמר נקי של כבש בן יומו הוא הנקרא שאת ג. ולבן שכהה מן השאת מעט שנראה כסיד ההיכל הוא תולדת הבהרת ונקראת ספחת ד. ולובן שכהה מסיד ההיכל מעט והרי הוא כקרום ביצה היא תולדת השאת וגם זה נקרא ספחת,

אלא שלא יוכל לבטל המקח, אבל ההפרש ודאי שצריך להחזיר, וקצת אפשר לדייק בן מדברי הרשד"ם סימן שפה, וכן מחלק המחנ"א בהנהותיו על הרמב"ם פט"ו מה' מכירה, עיין שם, וצ"ע, ועי' גם בפני משה שכתב בהדיא שבשני מינים אין בהשתמשות משום מחילה, אבל כמין אחר משני סוגים משמע ברשד"ם שם דנשתמש הוי כמחילה.

²⁷ רמ"א סימן רלג מדברי התרוה"ד הנ"ל שאם ידוע שהלוקח אסמנים כ"כ שאינו אוכל כלל בשר שאינו מסורס, אף על פי שלרוב העולם ראוי לאכילה, בתר דידיה אזלינן, והוסיף הסמ"ע דהו"ל לגביה כמכר לו יפות ונמצאו רעות, ובנתיה"מ בחידושים מסתפק אם צריך גם שהמוכר ידע שהלוקח איסמנים, דומיא דשור ונמצא נגחן (עי' לעיל סעיף טז), ולענ"ד היה נראה דשאני הכא שפירש שרוצה בשר איל מסורס, ואף על פי שלא ידע המוכר אמרינן שהיה עליו לברר ולהתנות.

²⁸ פתחי חושן חלק ה פרק יב הערה עא

²⁹ וכמש"כ הרמב"ם דינים אלו רמב"ם טומאת צרעת פ"א ופ"י ה"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ונולד בו אחת משלשה סימני טומאה שיש בצרעת³⁰ עור הבשר כגון שנולד במראה שתי שערות לבנות שיש בהם שיעור לממאות³¹ או שנולד מחית בשר דהיינו בשר חי שאינו לבן כמראה נגע אלא לבן מגוון אחר או אדום או שחור כשיעור עדשה מרובעת או יותר³² או שהסגירו שבעת ימים ופשתה והוסיפה הבהרת או השאת או הספחת.

כל מראה צרעת³³ עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור הבשר, לא עמוק במשישתו אלא במראית העין³⁴ כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל, אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע³⁵, אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף.

³⁰ וכמש"כ הרמב"ם שם פ"א ה"י ושלשתן מפורשין בתורה

³¹ וכמש"כ הרמב"ם שם פ"ב ה"א "שיער לבן שהוא סימן טומאה בצרעת אין פחות משתי שערות וכמה יהיה אורכן כדי שיהיו נימלות בזוג היתה אחת ארוכה ואחת קצרה משיעור זה או אחת שחורה ואחת לבנה או אחת מלמטה ונחלקה מלמעלה ונראית כשתים או שהיה עיקרן משחיר וראשן מלבין הרי זה טהור היה עיקרן מלבין וראשן משחיר אע"פ שהלבן כל שהוא טמא"

³² וכמש"כ הרמב"ם שם פ"ג ה"א וה"ב "אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה כעדשה מרובעת או יתר על זה וכמה שיעורה כדי צמיחת ארבע שערות שתיים אורך ושתיים רוחב והוא שתהיה המחיה באמצע הבהרת והבהרת מקפת אותה מכל צד והיא יתירה על המחיה רוחב שתי שערות או יתר אבל אם היתה המחיה בצד הבהרת אינה סימן טומאה היתה מפורת כגון שהיה בשר חי כחרדל במקום זה ובשר חי כחרדל במקום אחר אעפ"י שהכל באמצע הבהרת אינו מצטרפין לבעדשה עד שיהיה במקום אחד באמצע הבהרת כעדשה מרובעת או יתר: המחיה מטמאה בכל מראה בין שהיה מראה המחיה אדום או שחור או לבן והוא שלא יהיה הלובן מארבע המראות שביארנו:

³³ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק א הלכה ו

³⁴ ואינו מובן ואיך יהיה עמוק מן העור הלא נוטה לאדמומית, ונהי דהלכנון בה יותר מהאודם מ"מ הא גם עור האדם לבן אלא שאינו בחוץ הלבנונית, וא"כ הי' כשהנגע פתוך באודם איך יהיה עמוק מן העור. וצ"ל או כדפרש"י בשבועות שהקצוות מהפתוך הם בלובן גמור ושם נראה העומק, או דכיון דהאדמומית מעט כשני מיפי דם או מעט יותר לתוך כוס של חלב וסתם כוס הוא רביעית לא ימלט שלא ישארו נקודות דקות בלובן גמור ושם הוא העומק. ערוך השולחן העתיד הלכות נגעים סימן פ סעיף יד

³⁵ שיש במראה לבן שאף שהלבנונית במדריגה גבוה כמו צמר לבן מ"מ אם אין לה זוהר ולמישות העין מקבלו, אבל הלובן שיש בו זוהר ולמישות כמו שאנו רואים השלג העב בזמן שהקור גדול רואין הניצוצות יוצאות מהן וממילא דהראייה מתפזרת, וזהו שקראתה תורה בהרת מלשון אור בהיר, וכן תולדת הבהרת שהיא כסיד ההיכל אף על פי שבעצם הלובן היא קמנה מצמר נקי מ"מ לעניין זוהר שמפזרת הראייה היא כבהרת. ולא לחנם אמרו חז"ל כסיד ההיכל וזה מבואר בריש ב"ב בהורדס שבנה את הבהמ"ק וסכו בסיד ורצה לחפותו בזהב אמרו ליה רבנן דסיד שפיר טפי דמתחזי כי אדוותא דימא, ופירש"י גלי הים שהם נעים ונדים והעין מתאששת בראייתן, עכ"ל. הרי להדיא דסיד ההיכל הוא כבהירות ומפזרת הראות ונראית עמוק אף על פי שבשאת שהיא למעלה ממנה אינו כן [והזוהר היה מן האבנים והסיד]. ולפ"ז כל דברי חכמים קיימים, דהרמב"ם דמירי לעניין מדרגות הלבנונית וודאי שאפילו האחרונה לבנה מעור הבשר ובשיתוף השם אמרה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דף פד:

ד. יין וחומץ מין אחד הוא

אין תורמין או מעשרין³⁶ חומץ על יין³⁷, שאין תורמין מן הרע על היפה, וחומץ נחשב רע לגבי יין³⁸. וי"א³⁹ שמותר אף לכתחלה לתרום מחומץ על יין, ואין זה מן הרע על היפה שיש רוצים חומץ יותר מיין.

אבל תורמין יין על חומץ שהיין והחומץ מין אחד הן, ויש מקצת ראשונים⁴⁰ שפסקו דנחשב ב' מינים מדרבנן ואסור לתרום מיין על החומץ ומ"מ בדיעבד אם תרם תרומתו תרומה שמה"ת מין א' הוא⁴¹.

ה. לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה

כבר התבאר במסכת יבמות דף פט: וקידושין דף מז: שאין תורמין⁴² אלא מן היפה שנאמר (במדבר יח פסוק לב) בְּהִרְמִיכֶם אֶת חֶלְבֹוּ מִמֶּנּוּ וּבְזַמְנֵנוּ

תורה על כולם ומראיה עמוק מן העור, כלומר עמוק בלבנונית ויכול להיות שבנוף שחור גם בהם יתראה כעמקות במראה, והשאלות והראב"ד מיירי לעניין מאמר חז"ל כמראה חמה העמוקה מן הצל, וזהו רק בבהרת ותולדתה ולא בשאת ותולדתה, ולכן נקראת שאת שאינה מפזרת הראייה וכמ"ש. ולכן נקראת שאת דכל לובן שאינו מפזר הראות קרוב הוא לעין יותר משחרות כמושג בחוש שדבר לבן רואין במרחק יותר מדבר שחור, וזהו שכתב השאלות על שאת עד דמתחזיא גבוה וכו', ורש"י והר"ב כתבו כהרמב"ם. ערוה"ש

דפ יט כ

³⁶ רמ"ה וכן מבואר בהדיא בגמ' כאן

³⁷ רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה כא

³⁸ ואם תרם תרומתו תרומה כדין כל מן הרע על היפה כמבואר בבספ משנה ורדב"ז ור"י קורקוס וק"ם וכ"כ תו"י ביבמות פ"ט א' והריטב"א בקדושין מ"ז ב' וכן מבואר במאירי גיטין ל"א א' פסחים ק"ז א' ועיין מרכה"מ בהכ"ב דס"ל דנחשב ספק אוכל כדבסמוך הכ"ב ולכן כתב שתרומתו תרומה ויחזור ויתרום

³⁹ רמב"ן וה"י הר"ן כאן לרבנן דרבי

⁴⁰ הרמ"ה בב"ב פ"ד ב' פסק כרבי וכ"פ הסמ"ג מ"ע קל"ד ומובא בב"י וכ"פ רש"ם בדר"מ מ"ה ב' ותמה על רבנו ועי' ברשב"ץ נדה ב' ב' שהביא ג"כ שיש פוסקים כרבי אבל הוא הסכים לדעת רבנו לפסוק כחכמים.

⁴¹ סמ"ג שם משום דאמר בירו' דמה"ת מודה רבי דהוי מין א' אבל בר"ש רפ"ג דתרומות משמע דלרבי גם בדיעבד אינה תרומה מדרבנן וכן מבואר בתוס' יבמות פ"ט א' וכ"ג בתוס' רי"ד גיטין ל"א ב' לפ"מ שהגיהו שם וכן ברע"ב רפ"ג דתרומות וע"ש במשנה ראשונה ובתוס' אנשי שם אבל נראה פשוט דהרע"ב ס"ל דהלכה כרבי וכדא' בירו' וכהפוסקים הנ"ל ועי' בירו' ריש כלאים דמשמע דס"ל דלרבי מה"ת הוא ב' מינים דלא כסוגיא דספ"ב דתרומות וכן הגר"א בשנו"א הוכיח מבבלי ריש נדה דלרבי הוא דאורייתא.

⁴² רמב"ם שם הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

בתרומה, תרומת מעשר, ומעשר שני, שהולכים לאיבוד או חילול מפני הטומאה, אין להקפיד בכך. אולם במעשר הניתן ללוי ולעני, יש להקפיד.

כל שהוא⁴³ כלאים בחבירו לא יפריש תרומות ומעשרות מזה על זה אפילו מן היפה על הרע, כיצד היו לו חמשים סאה חיטין, וחמשים סאה שעורים בבית אחד והפריש על הכל שני סאין חיטין אינן תרומה, וכל שאינו כלאים בחבירו מפריש תרומות ומעשרות אפילו לכתחילה⁴⁴ מן היפה על הרע, או מיפה על יפה ורע על רע, אבל לא מן הרע על היפה והעושה כן עובר באיסור דאורייתא, ואעפ"כ אם עישר כך ואפי' עשה כן במזיד אין קונסים אותו לחזור ולעשר⁴⁵, ואפי' הי' שוגג שטעה⁴⁶ א"צ לחזור לעשר שניה דכיון שהוא אותו המין שנתכוין לא מקרי טעות, וי"א⁴⁷ שבשוגג הרי זה מעשר ויחזור ויעשר, ואם גילה דעתו שאין מתכוין אלא ליפה ונודמן לו רעה אין מעשרו מעשר כלל כלל.

ו. המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה אם היה פיקח שוכר את מקומו

כבר התבאר במסכת כתובות דף קג: שאין המקח או המתנה נגמר ואינו יוצא מרשות מקנה לרשות קונה בדברים בלבד, מבלי שיעשה קנין המועיל⁴⁸, ובדברים שקשה לעשות בהם הגבהה תיקנו חכמים שיקנה במשיכה⁴⁹. ולהלן יבואר שצריך תחילה לפסוק דמי המקח.

וכל זה⁵⁰ אם היו פירות הנמכרין ברשות המוכר או ברשות אדם אחר שהם מופקדין אצלו, לא קנה הלוקח עד שיגביה המטלטלין או עד שימשכם, אך אם שכר המקום שהמטלטלין שקונה מונחים בו, או נתנו לו אותו המקום

⁴³ רמב"ם שם הלכה ג

⁴⁴ שנו"א

⁴⁵ תוס' בסוגייתנו

⁴⁶ תוס' הרא"ש קדושין מ"ו ב' ותוס' טוך ותו' רבנו שמואל שם וכן משמע לשון הר"ש בפ"ב דתרומות מ"ב שכ' דלא מפלגינן בין שוגג למזיד משמע דדינן שוה

⁴⁷ שיטה לא נודע למי קדושין מ"ו ב' [ושם לא חילק בין שוגג למזיד] ומאירי שם וטעמם דס"ל דבכל מן הרעה על היפה הוא קרוב למזיד דמיבעי לי' למטעמי' תחלה כמ"ש ביבמות פ"ט א' והרא"ש ס"ל דלא אמרו זה אלא בקישות מרה ואבטיח סרוח

⁴⁸ שו"ע ונו"כ הו"מ קפט א

⁴⁹ כמבואר שו"ע ונו"כ שם קצה א

⁵⁰ שו"ע ונו"כ ר ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

במתנה ובקנין, או אפילו בדיבור בעלמא קנאו, שאמר לו שתקנה, שהרי הם ברשותו וקנה לו רשותו.

ומה שמועיל דבור בעלמא היינו ברשות אחר, אבל אם מונח ברשות המוכר ואמר יזכה חצירי ללוקח במקח שקנה ממני לא קנה לו, שבמה יזכה זה בו והוא עדיין כולו ברשות מוכר, ואין אדם יכול לזכות בשלו לאחרים שלא ע"י אחר לפיכך אמרו שאין אדם יכול לזכות בשל עצמו לחבירו, אם לא שישכיר לו מקומו ויקנה לו באחד מדרכי ההקנאה, אף על פי שלא מדד ובלבד שפסק דמים.

ז. הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום

מכיון שהתבאר שרק בדברים שקשה לעשות בהם הגבהה תיקנו חכמים שיקנה במשיכה⁵¹, לפיכך י"א⁵² שמשוי גדול של פשתן או של עצים אף על פי שאין אדם יכול להגביהו מחמת כובדו, נקרא דבר שדרך להגביהו, שאפשר להתוך האגד ולהגביה כל עין ועין לבדו, ואינו נקנה במשיכה. ויש אומרים⁵³ שאפילו משוי של עצים ופשתן יש בהם טורה להתירו, ולא הטריחוהו חכמים ונקנה ג"כ במשיכה.

ואין נקרא דבר שאין דרכו להגביה אלא כגון משאוי של פלפלין או אגוזים ושקדים וכיוצא בהן וגדול שאין אחד מהם יכול להגביהו, ואם יתירוהו יהיה טורה גדול, וכיון שטורה להתירו ולהגביהו אחד אחד והוא משא כבד ואי אפשר בהגבהה נקנה במשיכה.

ח. ואם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם קצת א

⁵² דעת המחבר שם כדעת הרמב"ם דשאני פשתן דמשמיט ודרכן הוא להתירו ולהגביהו אגד אגד וכוה פירשו רוב המפרשים ז"ל

⁵³ דעת הרמ"א שם. כפי' רשב"ם שם וכן לפי' ר"ח שהביאו רשב"ם והסכים הרמב"ן לפי' ר"ח ולכן לא כ' בהג"ה פשתן שנראה שהביא דעת ר"ח. ביאור הגר"א שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כל המחובר⁵⁴ לקרקע וצריך לקרקע, הרי הוא בקרקע לענין קנינים, כשרצה לקנות גם את הקרקע וגם המחובר לה. וכשעשה קנין בקרקע קנה המחובר לקרקע.

אף על פי שאינו מתכווין לקנות גוף הקרקע⁵⁵, כי אם את המחובר לקרקע, קונה המחובר ע"י קנין בקרקע. וכגון שהחזיק בקרקע או נתן כסף בעד הקרקע כדי לקנות המחובר, קנה אף על פי שלא קנה הקרקע, ויתבאר עוד להלן דף פז. בעזחי"ת

וכן אם עשה במחובר לקרקע קנין המועיל בקרקע קנה המחובר⁵⁶.

ט. אלא במודד לתוך קופתו

גם כשעושה⁵⁷ קנין המועיל אינו קונה אא"כ פסקו תחלה דמי המקח, ואם המקח דבר שדמיו קצובים⁵⁸, אף על פי שלא פסק קנה, וכן אם אמר המוכר

⁵⁴ שו"ע ונו"כ קצג א

⁵⁵ הרמב"ם (בפ"ג מה' מכירה הי"ח) כתב, פשתן כשהוא מחובר לקרקע ויבש שאינו צריך לקרקע, ואמר לו יפה לי קרקע כל שהוא וקנה כל מה שעליה, כיון שתלש כל שהוא קנה הכל מפני התנאי הזה, אבל אם הקנה לו הפשתן הזה במכר או במתנה לא קנה אלא מה שתלש שהרי הנביהו, ע"כ. וכתב המ"מ שהרמב"ם מפרש הלכה זו בפשתן שא"צ לקרקע ודינו כמטלטלין, ולכן מקשה משום דתלש כל שהוא קנה, הרי מטלטלין נינהו, ומפרש הרמב"ם תירוץ הגמרא שבאותה תלישה ובשכר יפוי ההוא קנה הקרקע וקנה אנבה כל מה שעליה, וסיים המ"מ שכן פירשוה קצת מפרשים, ולשון רבינו כלשון הגמרא, וכתב הב"י שלפ"ז אי אפשר ללמוד מדברי הרמב"ם דין המחובר לקרקע שנקנה בקנין הקרקע, שהרי להרמב"ם מדין אנב קנה, ולכן תמה הב"י על המ"מ בפ"א מה' מכירה שכתב שהרמב"ם שכתב שהמחובר לקרקע נקנה בחזקה למד כן מסוגיא זו דפשתן. ובלחם משנה שם הקשה דבשלמא לסברת הרמב"ם דאיירי בא"צ לקרקע שפיר מקשה ומשום דתלש וכו', אבל לשאר מפרשים דאיירי בצריך לקרקע, מאי מקשה, הרי כיון דצריך לקרקע הרי הוא בקרקע ולכן נקנה בתלש כל שהוא בקנין חזקה, ותירץ דס"ל דתלישת פשתן אינו חזקה משום שאינה תועלת לקרקע (ודלא כפירושב"ם שהתלישה מיפה הקרקע להרישה), וסיים הלח"מ שמ"מ דברי הרמב"ם מהוורים, ומיישב תמיהת הב"י על המ"מ שר"ל שדין חזקה בקרקע לקנות מה שא"צ לקרקע נלמד מסוגיא דפשתן, ועיי' עוד בלח"מ שם מ"ש לבאר דברי המ"מ והרמב"ם, ודבריו צ"ע לכאורה, ועיי' אבן האול.

⁵⁶ סמ"ע סימן קצג סק"א, אלא שכתב שבאופן זה אין מועיל חזקה באילן אחד אלא לקנותו, אבל אינו קונה שאר אילנות ע"י חזקה באילן אחד, וכתב בנה"מ חידושים סק"א דהיינו דוקא כשלא נתן דמי כולם, אבל נתן דמי כולם, קנה גם שאר מחובר בקנין אחד, דומיא דמוכר עשר שדות, ועיי' ערוה"ש.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ ר ז

⁵⁸ שו"ע שם, דכיון שדמי המקח קצובים סמכה דעתם. ונחלקו הראשונים בפירוש הך דדמיו קצובין, שהרשב"ם פירש שדרך ליתן חפץ זה בכך וכך, ונראה כונתו שבעיר מוכרים חפץ זה בכך וכך, ולשיטתו אף על פי שלא דיברו ביניהם על דמי המקח, מסתמא סומכים על מקח שבעיר, אבל הרמב"ם והרשב"א כתבו שבאופן זה לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

הריני מוכר לך חפץ זה כפי מה שישומו שלושה אנשים, הרי זה כפיסוק דמים⁵⁹.

לפיכך המוכר להבירו פירות מסויימים שקשה להגביהם, אפילו לא מדד⁶⁰ משמשכם קנה. אך אם רק מדד לא קנה.

אם רשום⁶¹ המחיר על החפץ, לכו"ע חשיב כקצוב מפי המוכר, ועוד נראה שאם הוא דבר שיש פיקוח על מחירו, ג"כ חשיב לכו"ע כפיסוק דמים, ולאידך גיסא, אם הוא דבר שיש שמוכרים כך ויש מוכרים כך, אף על פי שהפרש אינו אלא בסכום קטן, לכו"ע לא חשיב כפיסוק דמים.

י. חצר השותפין קונין זה מזה ... לתוך קופתו ... מדד והניח על גבי סימטא ... במודד על גבי קרקע

מיקרי דמיו קצובין, אא"כ קצב המוכר דמי מקח זה, או שקצין דמים לכל מי שבא ליקח כלי כזה, וכתב הסמ"ע שהרמב"ם מפרש כפירוש רשב"ם, ונראה מדבריו שמפרש גם בדברי המחבר להלכה כפירוש זה. ועיי' שו"ע סימן רכא סעיף א, ועיי' שו"ת חקרי לב חו"מ סימן קמח.

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם ובסימן רו סעיף ב, ואם עשה קנין המועיל קנה, ונראה דאע"פ שאח"כ חזר בו אחד מהם ואינו מתרצה בשומתו, אינו יכול לחזור, וכתב הסמ"ע דה"ה אם אמר כפי שישום אחד, ונראה דאע"פ שבשו"ע נקט שאמר המוכר ה"ה אם אמר הלוקח ושתק המוכר.

עוד כתב בשו"ע שם סעיף ג שאם אמר כפי שישומו ב"ד של ארבעה או יותר צריך שיסכימו כולם לשומא, ⁶⁰ בטור סימן ר אות ה כתב, ובאחד מאלו הדרכים (וקאי על כל קניני מטלטלין המבוארים בסימנים הקודמים) קנה לאחר שפסקו סכום הדמים, אף על פי שלא מדד, וכתב הב"י בשם הרשב"ם דמדידה לא מעכבא, שאינה אלא גלוי מילתא כמה מכר, ור"ל כיון שפסקו הדמים כל מדה בכך וכך, הרי נתרצו לכל מדות שימדדו אח"כ (ולהלן אות יא כתב הטור, בד"א שאין המדידה מעכבת, כשלא הזכיר לו סכום המקח וכו'), והיינו שאם סיכמו ביניהם על סכום מסוים של פירות שימכור לו, יש לפעמים שהמדידה מעכבת, שאם יחזור בו באמצע אין כאן סמיכות דעת, שאינו רוצה למכור חצי מקח.

⁶¹ פתחי חושן חלק ח פרק א הערה ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

השותפים קונים⁶² בחצר המשותפת להם⁶³, אבל אינם קונים זה מזה ע"י חצר השותפות⁶⁴.

⁶² ע"י רמ"א סימן רס סעיף ד, וכתב באמרי בינה קונטרס הקנינים סימן ט לסברת המבי"ט שהמוכר יכול להעשות שליח הלוקח לעשות קנין, א"כ כשאחד מהשותפים מוכר לחבירו ואמר הלוקח למוכר הנה החפץ בחצר השותפים בשליחותי קנה, שהרי עיקר הטעם שאין קונים זה מזה הוא מפני שכל אחד בשעה שהוא משתמש בחצר הוא שלו, והרי נעשה המוכר שליח לקנות עבור הלוקח בחצר שלו, עיין שם, ועיי' שו"ת חקרי לב חו"מ סימן קמו שכתב שאם אחד מהשותפים הקנה חלקו לחבירו, אפילו בדיבור בעלמא, זוכה בחצר, עיין שם, ועיי' נהל יצחק סימן צא אות ד ענף ב.

⁶³ רמ"א סימן רס סעיף ד, והוא מדברי הרא"ש בתשובה (ושם איירי במציאה שנכנסה לחצר השותפין) והביא מהא דפ' הספינה חצר השותפין קונים זה מזה, וכ"ש מאיניש דעלמא, והוי כשנים שהגביהו מציאה, וסיים הרא"ש שאם אחד קנה מציאה מנגב (והכניסו לחצר השותפין) אין זה הפקר לומר שחצרום קנתה להם, ובסמ"ע מסתפק אם האחד קונה בקנין חצר, ועיי' בש"ך (שם) בשם הראב"ן דמשמע שהאחד קונה. ובקצה"ח (שם סק"א) תמה על דברי הרא"ש שבסוגית הגמרא (בפ' הספינה) משמע לפי המסקנא דאיירי במוכר לקופתו וקונה ע"י הקופה ולא ע"י החצר, וכתב הקצה"ח דאפילו במציאה דמעלמא אין חצר השותפים קונה, אלא כל הקודם זכה, והוכיח כן מדברי הירושלמי (בפ' הבית והעליה), והסביר בטעם הדבר דאף בשנים שהגביהו משמע בגמרא שאינו קונה אלא משום שכל אחד הוי כמגביה מציאה לחבירו, אבל בחצר השותפין אינו אלא יד אחת המשותפת לשניהם ולא זכו לא זה ולא זה, והביא מדברי שו"ת מהר"ם ב"ב שכתב שאם לא התנו מתחלה לחלוק בכל מיני רווחים לא קנו אלא כל הקודם זכה, ועוד דקיי"ל כראב"י גבי שותפין שנדרו הנאה דיש ברירה, וגם בנידון זה כל אחד קונה בחצירו, וביאר הקצה"ח דעת המהר"ם דדוקא אחד מן השותפין יכול לזכות במציאה משום טעמא דברירה שבזמן שהוא משתמש בו הוי כשלו, אבל אין השותפין זוכים בשותפות במציאה שבאה לחצרו, ודלא כהרא"ש, ועיי' טבעת החושן (ח"ה לסימן רס) שהביא מדברי חידושי רבינו מאיר שמהה והמרחשת שדחו דברי הקצה"ח, עיין שם. ובנה"מ (שם) כתב דודאי נגד אחרים קונה לשניהם דומיא דשנים שהגביהו מציאה, משא"כ כשכל אחד מהם רוצה לזכות בקנין חצר אין שניהם קונים, עיין שם, ועיי' טבעת החושן (סימן קעו). ועיי' בשו"ת בית יצחק (או"ח סימן כא) שהאריך בדברי הקצה"ח והנה"מ ודן שם בדין קופות צדקה של עניי ארץ ישראל שמצדד לומר דהוי כחצר השותפות של כל עניי ארץ ישראל, ודן שם דכיון שגם קטנים משותפים והוי כחצר של גדול וקטן שותפים, והרי קמן אינו קונה בקנין חצר, והעלה דמ"מ זוכה הגדול, עיין שם, ועיי' ספר צדקה ומשפט (פרק ח סעיף ט). ועיי' ש"ך (סימן רב סק"ד) מ"ש בשם הרמב"ן, ומשמע ששותף יכול להקנות אגב קרקע בחלק שיש לו בחצר משותפת, עיין שם. ועיי' יד רמ"ה (ב"ב דף יא ע"ב) בחצר השותפין שלוח ב' שלישים ולוח שלישי, ואין אחד מהן מכיר את חלקו בחצר ומצאו בה מציאה חולקין בשוה, דכיון שאין אחד מהן מכיר את חלקו שניהן משתמשין בה בשוה, ודין הוא שתזכה לשניהן בשוה, עיין שם.

⁶⁴ בסימן קעו (סעיף ב) שכתב השו"ע שאם שכרו מקום בשותפות והניחו שם הדברים שרוצים להשתתף שנקנה השותפות בקנין חצר, הקשה הקצה"ח ג"כ מהא דאין קונים זה מזה, ותירץ דהא דאין קונים זה מזה היינו כשבא אחד להקנות לחבירו בקנין גמור, אבל הכא שקונים הדבר להיות בשותפות מהני, והניח בצ"ע, ובנה"מ (שם) תמה על הקצה"ח דמה הפרש יש בין לקנות פלגא לבין לקנות כולה, ופירש הנה"מ לחלק דדוקא בחצר השותפין שיש לכל אחד רשות להשתמש ולהניח שם מה שירצה אין קונים זה מזה, משום דיש ברירה וכל אחד בשלו משתמש, ולכן מיד כשמניח האחד חפץ בחצר השותפין נעשה אותו מקום שלו, ואין חבירו יכול לקנות ע"י קנין חצר במקום זה, וכמ"ש הפוסקים בטעמא דאין קונים במו"מ בד"א בסמטא משום דמיד כשמניח המוכר החפץ נעשה ד"א שלו ואין הלוקח קונה בד"א של מוכר, אבל בחצר ששכרו לשם עסק השותפות ואין להם רשות להניח שם חפצים שאינם משל שותפות, ולא שייך בחצר זה דין ברירה, ובכל שעה החצר הוא של שותפות, ולכן קונים זה מזה לשם שותפות, וה"ז דומה לקונים מאחר בחצר זה שיש שני רשות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

גם במקום⁶⁵ שכליו ורשותו של לוקח קונים, יש שהמדידה מעכבת הקנין בדברים הצריכים מדידה, אף לאחר פיסוק דמים. ויבואר להלן דף פו. בעזרה"ת

יא. מסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן משיכה קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהן והגבהה קונה בכל מקום

כבר התבאר לעיל דף עו. ובמסכת קידושין דף כה: שהגבהה קונה בכל מקום⁶⁶ אף ברה"ר או ברשות מוכר⁶⁷. אבל משיכה אינה קונה אלא בסימטא שהוא מקום שיש לרבים רשות להלך שם, ואף להתעכב קצת וכגון רחוב

בהנחה שם, ומיישב בזה הך דסימן קנו שמקום הכותל הוא מקום שאינו מיוחד לתשמישים אחרים, והוי כחצר ששכרו לשם שותפות, וכן בההיא דדף בסימן רז הדרף מיוחד להניח המעות שם שמשחקים בו ולא לדברים אחרים, עיין שם, ועי' נחל יצחק (סימן צא אות ד) מ"ש להסביר סברות הקצה"ח והנה"מ, ובשו"ע (אהע"ז סימן ל סעיף ג) פסק שאם זרק הקידושין לחצר של שניהם מקודשת מספק, והתוס' (קידושין דף ה) גבי סלע של שניהם הקשו הרי אין קנין זה מזה בחצר השותפין, ופירשו פירוש אחר שם, ובדעת השו"ע שהיא דעת הרמב"ם כתב המקנה (בקו"א לסימן ל שם) ליישב דעת הרמב"ם עפ"י מ"ש שבתשמיש כל אחד בחצר תליא בדין ברירה, כמ"ש בנדרים (עי' פרקי סעיף כד), ובדאורייתא אין ברירה, אבל לענין קידושין יש להחמיר דילמא יש ברירה, וכיון שנתרצתה לקבל הקידושין אמרינן ברירה שמקום הקידושין נקנה לה, והצרה וקידושיה באין כאחת, וסיים דה"ה לענין קנין הוי ספק ואין להוציא מיד מוחזק, עיין שם, ועי' אור שמח (פ"ד מה' שותפין ה"א), ועי' עוד במרחשת (ח"ב סימן לו) שדן במ"ש (גיטין דף עה) דאתו תרווייהו בהדי הדדי שקונה הגט בד"א, מ"ש מחצר השותפין שאין קונים זה מזה, והאריך לחלק בדיני חצר השותפין. בבית שמואל (אהע"ז סימן ל סק"ט) כתב בשם ריב"ש דביהכנ"ס הוי כסימטא שתקנו בו קנין ד"א, והביא בשם בית הלל שחולק דהוי כחצר השותפין ואין בו קנין ד"א, והב"ש מיישב סברת הריב"ש דכיון שרגילים לקדש בביהכנ"ס הוי כסימטא לענין קידושין, והבית מאיר (שם) הקשה מה מועיל הרגילות, סוף סוף הוי כחצר השותפין ואין קנין זה מזה בד"א, ותירץ בכונת הריב"ש דבאמת הוי כרה"ר כיון שיש לשניהם רשות להניח והוי כרה"ר, ומ"מ מועיל מה שרגילים לקדש שם, שלא אמרו שהוא כחצר השותפין אלא לענין תפלה, אבל לא לדברים של חול שאין לשניהם רשות להניח והוי כרה"ר, ומ"מ כיון שרגילים לקדש שם נעשה כסימטא ויש לה ד"א, עיין שם.

⁶⁵ שו"ע ונו"כ רז ז

⁶⁶ שו"ע ונו"כ שם ב.

⁶⁷ ופירש הסמ"ע, שמ"מ כשהוא בידו הרי הוא מביאו לרשותו, דכל מה שביד האדם הרי הוא כמונח בביתו, וכתב בקצה"ח שמצינו גם הגבהה מכחו ולא בא לידו וקונה ומ"מ קונה אף ברה"ר, אף על גב דליכא סברת הסמ"ע, שכך תיקנו חכמים, ובחידושי הרשב"א קידושין דף כו הקשה בהגבהה מכחו והוא באויר ברשות מוכר אמאי מהני, הרי סופו לנזח בקרקע שהוא חצרו של מוכר, והרי הוא כמונח, וצ"ע דא"כ גם ברשות שאינו של מוכר נימא דהוי כמונח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

צדדי שאין דרך בני אדם להקפיד על מי שמתעכב שם, וברשות של שניהם, של קונה ומוכר, ובאופן שאינו קונה מדין חצר, אבל לא ברשות הרבים⁶⁸ שאין אדם יכול להתעכב שם⁶⁹. ולא בהצר שאינו של שניהם⁷⁰, ומסירה אינה קונה אלא ברה"ר שלא תקנוה אלא במקום בו משיכה אינה קונה⁷¹.

מסירה אינו קונה⁷² אלא ברה"ר או בהצר⁷³ שאינה של שניהם⁷⁴.

ספינה הואיל⁷⁵, וא"א להגביה ואין יחיד יכול למשכה, ויש במשיכתה טורח גדול, שאינה נמשכת אלא על ידי רבים, לא הצריכה משיכה אלא נקנית במסירה⁷⁶, וכן כל כיוצא בזה. ואם אמר לו: לך משוך וקני, אינו קונה הספינה עד שימשכה כולה מלא ארכה, ויוציאנה מכל המקום שהיתה בו, שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה. ואם עומדת ברשות הרבים צריך למשכה מרשות הרבים לסימטא, ושוב לא בעי שימשכה בסימטא מלא ארכה⁷⁷.

⁶⁸ וכתב הסמ"ע ס"ק יז דהא דאין משיכה קונה ברה"ר אף על פי שאין משיכה בלא מסירה והרי מסירה קונה ברה"ר מ"מ כיון דגלי דעתיה לקנות במשיכה אינו קונה אלא במשיכה, עיין שם.

⁶⁹ אבל אינו תלוי בדיני רה"ר לענין שבת, וכ"כ במשפט שלום, וכתב עוד שמדברי רש"י בעירובין דף מב מוכח שבמקום שאסור לו היום לילך לשם אינו קונה במשיכה, וכתב בערוה"ש דברה"ר לא מהני נתינת רשות מבני רה"ר דשייך לכל העולם, וכן במבוי מפולש, אבל במבוי שאינו מפולש, מהני רשות בני המבוי.

⁷⁰ והיינו חצר של אחר, ודוקא כשלא נתן לו בעל החצר רשות למשוך שם, אבל כשנתן לו רשות כתב הסמ"ע דהוי כחצר של שניהם וקונה במשיכה, והמ"ז בסימן קצח סעיף ט חולק וסובר דבכה"ג אינו קונה במשיכה, עיין שם.

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם ט יא

⁷² שו"ע ונו"כ שם ט וסעיף יא.

⁷³ והוסיף הרמ"א דהא דקונה בהצר שאינה של שניהם היינו שהכניסה שם שלא ברשות בעל החצר, שאז דינו כרה"ר, אבל אם נתן בעל החצר רשות להכניס ה"ז כרשות של זה שהרשהו או של שניהם, והוא מדברי המ"מ, והטעם בזה משמע בסמ"ע סימן קצז שלא תיקנו מסירה אלא במקום שאינו יכול לעשות משיכה.

⁷⁴ ובמשפ"ש הביא מדברי שו"ת חת"ס יו"ד סימן שיח בדין מי שמכר פרה מבכרת למשרתו עכו"ם ולא משך אותה אבל האכילה והשקה אותה בבית אדונו המוכר, והביא מדברי הר"ן דמסירה אינו קונה ברשות מוכר, מפני שרשותו של מוכר מעכבת עליו, וכתב החת"ס דאע"פ דמסירה במקום משיכה אינו קונה אפילו אמר לו בפירוש שיקנה במסירה, היינו במידי דלא מהני ביה מסירה, אבל בדבר שיש בו קנין מסירה, כגון פרה, אלא שהמקום גורם, שהוא בבית המוכר, יש לומר שאם אמר לו קנה הו"ל כמשאיל לו מקום וקנה במסירה, אבל במשיכה כה"ג לא מהני, משום שאין כאן הוצאה מרשות לרשות, וכ"כ בשו"ת נטע שעשועים דברשות מוכר לא מהני משיכה אף על פי שאמר לו קנה, ועי' במשפ"ש מה שהביא מתשובתו בענין זה, ודן שם בענין ספק בקנין לפטור מבכורה, ודן שם אם בכור בזמה"ז הוא מן התורה, עיין שם.

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שם ז

⁷⁶ במור משמע דמסירה דספינה היינו אחיות החבל המנהיג בה, וכן מסתבר, דלא שייך לאחוז בה כמו ברגלה או בשערה של בהמה וא"צ שימסרנה לו המוכר מיד ליד.

⁷⁷ סמ"ע טז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

יש אומרים⁷⁸ שדבר כבוד מאד שאי אפשר ליחיד למשכו דינו בספינה ונקנה גם במסירה.

ולפיכך היתה הספינה עומדת ברה"ר⁷⁹ והתחיל הקונה למשוך, אינו קונה עד שימשכנה כולה לסימטא, אף על פי שעב"פ יש כאן מסירה ברה"ר, דכיון שהתחיל לקנות במשיכה, אינו יכול לקנות בקנין אחר⁸⁰.

⁷⁸ כן משמע בשו"ע שם ז גבי ספינה מלשון הרמב"ם שסיים וכן כל כיוצא בזה, וכ"כ הטור בשם הרמ"ה, וכ"כ המאירי בב"ב פ' הספינה, אבל דעת התוס' והרא"ש דרק בע"ח וספינה נקנים במסירה, דמסירה דידהו הוי כמשיכה שבנענוע כל דהו הולכת מכחו, ולכן אפילו לא הלכה כלל קנה, אבל שאר מטלטלין לא מהני מסירה, עיין שם. וצ"ע סמ"ע סימן רנ"ס ק"ט שכתב דאע"פ דלא מהני מסירה כי אם בספינה ובע"ח, היינו דוקא כעין מסירת אפסר, אבל מסירה גמורה מהני, וצ"ל דאיירי במסירה שאין בה משיכה ולא קנין ידו, דאל"ה אמאי קרי ליה מסירה, וצ"ע. עי' באמרי בינה קונטרס הקנינים סימן ז שהאריך לדון בדברים שדרכם במשיכה או בהגבהה אם נקנים במסירה, והביא מדברי הרמ"ה שאם מסרם המקנה לידו קונה אף במסירה, עיין שם באריכות.

⁷⁹ שו"ע ונו"כ שם יב

⁸⁰ כיון שגילה בדעתו שאינו רוצה לקנות בתפיסת המסירה, אינו קונה בקנין אחר, וצריך לומר דאיירי שהוא בפני המוכר או הנותן שא"צ שיאמר לו לקנות, אבל שלא בפניו אם אמר לו קנה במשיכה, בלא"ה אינו קונה במסירה, אלא שאפשר שאמר לו קנה בכל קנין המועיל. פתחי חושן חלק ה פרק ו הערה סו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

